

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİ

MONUMENTAL TOMB OF UZUNYUVA AND MUSEUM COMPLEX

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
KÜLTÜR VARLIKLARI VE MÜZELER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
MİLAS MÜZE MÜDÜRLÜĞÜ

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİ

MONUMENTAL TOMB OF UZUNYUVA AND
MUSEUM COMPLEX

KUTSAL TOPLANMA ALANI

Arkeoloji bilim dünyasında yüzyılın keşfi olarak kabul gören Satrap/Kral Hekatomnos Mezar Anıtı için tasarlanmış bu kutsal toplanma yeri, Soda Dağı'nın doğuya doğru bir dil gibi alçalarak inen engebeli kayalığının üzerinde ve tüm antik Mylasa kentine egemen bir noktada inşa edilmiştir. Varlığı 18. yüzyılın başından beri bilinen güney teras duvarı üzerinde ele geçen

birbirinin kopyası iki yazıttan da anlaşılacağı üzere, Hekatomnos'a adanmış bir sunağın yer aldığı, bu görkemli Anıt Mezar'ın inşasına MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği içinde başlanılmış olmalıdır. Hekatomnid Hanedanlığı'nın Mylasa'daki hükümrانlığını da temsil eden alan, önemini Maussollos'un ölümünden bir asır sonraya kadar etkin biçimde sürdürmüştür. Doğu yönde 117 metre, batı yönde 113 metre, güney ve kuzey yönlerde ise 90.50 metre ölçüsündeki anıtsal bir teras alanında yer alan bu anıt mezar, antik dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul gören Halikarnassos Maussolleion'un da öncüsüdür. Yapının burada kurulmasına neden, mezar odasını ana kayanın içine oturtarak, üzerine Antik Çağ'ın tapınaklarıyla yarışacak görsellikte görkemli bir anıt mezar inşa etmektir.

- 1) Anıtsal Giriş (Propylon)
- 2) Villa ve Sarnıç
- 3) Geç Roma Yolu
- 4) Anıtsal Sunak
- 5) Hekatomnos Mezar Yapısı
- 6) Menandros'un Onur Sütunu
- 7) Sunak/Podyum
- 8) Kutsal Alanın Çevre Duvarı (Temenos)
- 9) Çıkış

THE SACRED GATHERING AREA

This sacred gathering place is designed for the Satrap/King Hekatomnos Tomb that is regarded as the discovery of the century in the world of archaeology. It is constructed on the tongue-like rugged stretch on the east side of Sodra Mountain that overlooked the entire ancient city of Mylasa.

Two identical inscriptions have been discovered on the southern terrace wall during the 18th century. These inscriptions made it clear that the magnificent monument with its altar dedicated to Hekatomnos must have been constructed in the first quarter of the 4th century BC.

This sacred area represents the sovereignty of the Hekatomnid Dynasty in Mylasa. The area maintained its significance for

a century even after the death of Maussollos. The monumental tomb is located on a monumental terrace measuring 117 meters in the east, 113 meters on the west and 90.50 meters to the south and north directions. The monument is considered to be the pioneer of the Maussolleion in Halikarnassos, which is one of the seven wonders of the ancient world. The aim for the construction of the monument at this site is to build the tomb chamber on the natural bedrock to create a magnificent monument that can compete by size with the ancient temples.

HEKATOMNOS'UN ANIT MEZARI

Mylasa'daki Hekatomneion ya da MÖ 4. yüzyılda Karia'yı yöneten Hekatomnid Hanedanlığı'nın kurucusu Satrap/Kral Hekatomnos'un anıt mezarı, anık dünyanın yedi harikasından biri olarak kabul edilen Halikarnossos'daki Mausolleion'un öncüsü ve son yüzyılın önemli arkeolojik keşfidir. Podyum, sunak ve anıtsal giriş gibi asal yapılarından oluşan anıt mezar, Sodra Dağı'nın eteğinde antik Mylasa kentine egemen eğimli bir arazideki yamaçta yaklaşık 90.50 x 117 metre boyutlarındaki anıtsal bir yapay teras üzerindedir. 42 x 36 metre ölçülerindeki podyumu, altında ana kaya üzerine oturan tonozlu mezar odası 8.09 metre ölçüsündeki uzun bir koridorla dış kapiya bağlanmıştır. Dört tarafta yedi yüksek basamakla çevrelenen 5.50 metre yüksekliğindeki podyum bloklarının mezar odasına yaptığı ağır basıncı hafifletme amacıyla mezar odası üzerinde bindirme tekniğinde bir üst oda inşa edilmiştir. Güney tarafta yer

alan anıtsal giriş kapısı (propylon) ile ulaşılan alanda, Klasik Çağ'dan Geç Osmanlı Çağı'na kadar kullanıma tanıklık eden farklı dönemlerin yapı kalıntıları yer almaktadır. Yapıları taşıyan teras duvarları, mezar podyumu ve anıtsal kapı dışında Hekatomnidler zamanındaki alanın en önemli bir başka yapısı ise sunaktır. Zamanının hükümdar kültürüne de tanıklık eden anıt mezar, özgün işlevini Helenistik Dönem içlerine kadar devam ettirmiştir. Erken Roma Dönemi'ne ait "Menandros Onur Sütunu" ile Geç Roma Dönemi'nden Mozaikli Villa dışında, arkeolojik kazılarla açığa çıkarılan mermer cadde ve bir dizi mesken ve atölyeler, Geç Antik Çağ'lardaki sivil kullanımlara tanıklık etmektedir. Kutsal alan terası, son olarak Osmanlı ve zamanımızda da mesken alanı olarak kullanım görmüştür.

Prof.Dr.Adnan DİLER - Doç.Dr.Abuzer KIZIL

THE TOMB OF HEKATOMNOS

Hekatomneion in Mylasa belongs to the founder of the Hekatomnid Dynasty who ruled the Karia during the 4th century BC. The monument is accepted to be the pioneer of the Maussoleion of Halikarnassos, which is the most important archaeological discovery of the last hundred years; it is one of the seven wonders of the ancient world. This monumental tomb is composed of prime structures like a podium, an altar and a monumental entrance, it is located on an artificial slopping terrace wall (90.50 x 117 meters) at the skirts of Sodra Mountain that overlooked to the ancient city of Mylasa. The dimensions of the podium are 42 x 36 meters, and the vaulted grave chamber on the bedrock is connected to the outer door with a corridor (dromos) of 8.09 meters long. In order to reduce the heavy pressure of the podium blocks which are 5.50 meters high and being surrounded by six high steps on four sides, an upper chamber has been built on the grave chamber. The area can be reached through a monu-

mental entrance gate (propylon) on the south, where the architectural remains of different periods point to the long period of use of the structure, from the Classical Period to the Late Ottoman Period. Besides the terrace walls, grave podium and the monumental gate, there is another important structure; an altar from the Hekatomnid period. The monumental tomb witnessed the ruler cult of the period that have carried out its original function during the Hellenistic period. Menandros Honorary Column dates to the Early Roman Period, the Villa with mosaic, along with the marble paved road, a number of dwellings and workshops demonstrate the civilian use during the Late Antiquity. The terrace was used as a dwelling area during the Ottomans and continued to be used for the same purpose until present.

Prof.Dr.Adnan DİLER - Doç.Dr.Abuzer KIZIL

DUVAR RESİMLERİ

Gerek teknik ve gerekse sanat yönünden kendisini dönemin zirvesine taşıyan duvar resimleri için iki ayrı alan seçilmiştir. Her iki alınlık ve hemen altlarında, mezar odasının uzun yan duvarlarını da kapsayan friz. Doğu ve batı alınlıklarda benzer bir şema resimlenmiştir; Her ikisinde de zengin ve vakur duruşları ile karşılıklı oturan erkek ve kadın figürleri mevcuttur. Erkeğin arkasında birer erkek hizmetli, kadının arkasında ise aileden ya da saraydan birer kadın figürü bu defa ayaktadır. Her iki alınlık tek bir resim olarak düşünüldüğünde ise, burada Hanedanlığın sürekliliğinin vurgulanmak istendiği fikri ortaya çıkar ki, Doğu alınlıkta mezar sahibinin de kendisi olan selef, yani Hekatomnos, batı alınlıkta ise halef, yani Maussollos. Hekatomnos'un karşısında mantosuna dolanmış olarak oturan hanım, aynı zamanda kız kardeşi de olan Aba Maussollos'un

karşısında peçesini açan hanım ise, kendi kız kardeşi aynı zamanda karısı olan Artemisia. Minyatür olarak resmedilmiş friz sahnelerinde iki farklı konu işlenmiştir. Batı frizde Theseus'un da katıldığı Lapit-Kentaur mücadelesi: Kentaumachie. Güney ve kuzey yönde de devam eden doğu frizde ise, bu defa Achilles'un dahil olduğu Greklerle Amazonlar arasındaki mücadele: Amazonomachie. Bir anlamda bu mitolojik kahramanlarda kendilerini gören Hanedanların iç ve dış düşmanlara karşı verdiği mücadele. Gerek alınlık ve gerekse frizlerde bir taraftan Grek kültürünün etkin ağırlığı hissedilirken, diğer taraftan da Pers kültürünün izleri yansımaktadır.

Prof.Dr.Cengiz IŞIK

WALL PAINTINGS

Two different spaces have been selected for the significant wall paintings in terms of technique and depiction. The paintings are located on the two pediments and below them as well as the on the friezes on the long sides wall of the burial chamber. Similar schemes are depicted on the eastern and western pediments; both are depicting rich and dignified male and female figurines sitting face to face. Behind the man is a male servant; behind the woman is a standing female figure either from the family or

DOĞU ALINLIK - EAST PEDIMENT

BATI ALINLIK - WEST PEDIMENT

from the court. Considering the theme as a whole in both of the pediments, one can say the aim here is to emphasize the continuity of the dynasty. This is proven by the fact that, the eastern pediment is dedicated to the grave owner Hekatomnos, while the western pediment depicts his son, successor, Maussollos.

The lady sitting wrapped in her cloak in front of Hekatomnos is Aba, his sister wife. The lady with an half opened veil in front of Maussollos is his sister wife Artemisia. The frieze scenes are in miniature style and depict two different topics. The western frieze depicts the battle of Lapith and Centaurs that Theseus participated, the scene of Centauramachy. On the eastern frieze which continues in south and north directions, the struggle of the Greeks and Amazons where Achilles is involved is depicted; the scene of Amazonomachy. The influence of Greek culture can be felt at the scenes on the pediment and on the friezes, traces and reflections of Persian culture is visible on the other scenes as well.

Prof.Dr.Cengiz IŞIK

LAHİT KABARTMALARI

❧..... ÖN YÜZ : "AİLE ŞÖLENİ" .....❧

Lahit, zamanın biçimini önemli bir Atina heykel okulunun elinde en üst düzeyde yansıtan kabartmalarıyla etkisini gösterebilmektedir. Doğu geleneğinin aksine lahit, Hekatomnos'un yaşamı sırasında hazırlanmamıştır.

Yapımına, belli ki beklenmeyen ölümünün ardından, yerine geçen büyük oğlu Maussollos'la başlanmıştır.

Sahnenin ortasında divan üzerinde uzanmış Hekatomnos, yanında karısı Aba ve önlerinde çocukları Maussollos ve Artemisia ile birlikte betimlendiği bir şölen sahnesidir.

Ailenin sağında ve solunda ayakta duran figürler ise saraylılar ve hizmetlilerdir.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

SARGOPHAGUS RELIEFS

❧..... FRONT FACE : "FAMILY FEAST" .....❧

The sarcophagus reliefs demonstrate at a high level influence after the Athenian sculpture school. Contrary to the eastern traditions, the sarcophagus was repaired while Hekatomnos was not alive. It seems like the sarcophagus has started by his successor, elder son Maussollos, who replaced Hekatomnos just after his unexpected death.

In the middle of the scene Hekatomnos is seen lying on the divan (couch), with his wife Aba and they have their children Maussollos and Artemisia depicted in front of them.

The figures standing on the right and left of the family are the servants and courtiers.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

LAHİT KABARTMALARI

❧..... ARKA YÜZ : "ASLAN AVI" .....❧

Sahnenin ortasında at üzerinde olan Hekatomnos'un, bir kolu havada elinde tuttuğu mızrakla (mızrak günümüzde kayıp durumdadır) avına son vuruşu yaptığı an betimlenmektedir. Hekatomnos'un arkasında Pers giyimli köpekli av uşakları, önünde ise satrap dostu av yoldaşları bulunmaktadır.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

SARGOPHAGUS RELIEFS

❧..... BACK FACE : "LION HUNT" .....❧

Hekatomnos is depicted in the middle of the scene on horseback, having one arm up holding a spear (the spear is not preserved), doing his last hit to the lion. Behind Hekatomnos are the Persian dressed gillies with dogs. In front of him the relatives of Satrap accompanying the hunting.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

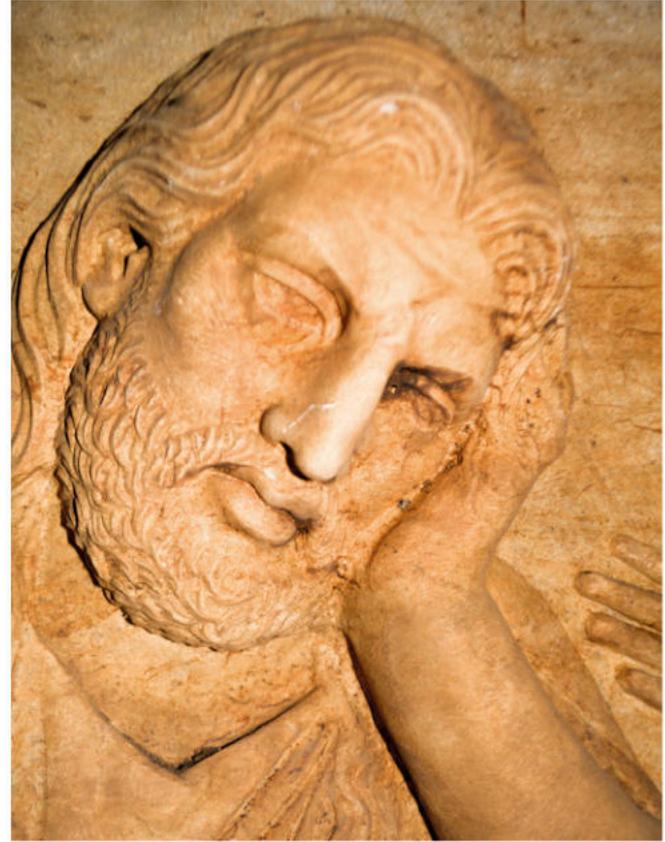
LAHİT KABARTMALARI

☞..... SAĞ YAN YÜZ : "HEKATOMNOS'A TUTULAN YAS" .....☞

Sahnenin ortasında divanın üzerinde uzanmış, başı öne eğik, üzgün bir ifadeye sahip olan Maussollos, yanında elini ona doğru uzatmış karısı Artemisia ve önlerinde oğullarının betimlendiği bir yas sahnesidir.

Bütün aile Hekatomnos'un ölümünün yasını tutmaktadır. Ailenin sağında ve solunda ayakta duran figürler ise saraylı ve hizmetlilerdir.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

SARGOPHAGUS RELIEFS

⤵..... RIGHT SIDE FACE : "MOURN FOR HEKATOMNOS" .....⤵

It is a mourning scene where in the middle of the scene Hekatomnos is lying on a couch. Maussollos being sad with his head bent with his wife Artemisia extending her hand towards him, and their son being depicted in front of them.

The entire family is mourning after the death of Hekatomnos. The figures standing on the right and left of the family are the servants and courtiers.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

LAHİT KABARTMALARI

☪..... SOL YAN YÜZ : “GÖREV DEĞİŞİMİ” .....☪

“G örev Değişimi” sahnenin solunda, bir eli havaya kalkmış halde oturan erkek figür Hekatomnos, önünde ayakta duran kadın figür; karısı Aba’dır. Hekatomnos’un karşısında oturan erkek figür; oğlu Maussollos’ tur. Maussollos’un önünde ayakta duran genç kadın ise karısı Artemisa’dır. Bu bir görev değişimi sahnesidir. Maussollos babası Hekatomnos’tan satraplığı devralmaktadır.

Hekatomnos ve Maussollos’un arkalarında duran erkek figürler ise onların hizmetlileridir.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

SARGOPHAGUS RELIEFS

LEFT SIDE FACE : "MISSION CHANGE" .....

At left of the scene Hekatomnos is depicted as sitting with one hand up and his wife Aba is standing in front of him. The male figure sitting opposite Hekatomnos is his son Maussollos. The woman standing in front of Maussollos is his wife Artemisia. This is a mission change scene. Maussollos is taking over the satrapy from his father Hekatomnos.

The male figures standing behind Hekatomnos and Maussollos are their servants.

Prof.Dr.Fahri IŞIK

MENANDROS'UN ONUR SÜTUNU

“Halk, Uliades’in oğlu, Euthydemos’un torunu, ataları da hayırsever olan hayırsever Menandros’u onulandırır/onurlandırıyor”.

Yukarıdaki metin, bugün dikdörtgen platformun üzerinde, mezar odasının tam da orta aksında yükselen bir mermer sütunun yivli gövdesine yazılmıştır. Menandros’un heykeli de, günümüzde, bu defa bir leylek hanedanlığına yuva olma özelliği ile “Uzun Yuva” adı verilen 8.22 metre yüksekliğindeki Korint başlıklı bir mermer sütunun üzerinde yükseliyordu. Yazıtta adı geçen Euthydemos, Osmanlı Dönemi’nde adı Melasso olarak

bilinen Mylasa (Milas) kentinin ünlü bir hatibiydi ve MÖ 1. yüzyılın ortalarında da öldüğü bilinmektedir. Bu bağlamda torunun adını taşıyan bu anıt, en geç MS 1. yüzyılın sonunda dikilmiş olmalıdır. 19. yüzyılın kırklı yıllarına kadar yazıtın korunmuş olduğu bilinmektedir. Ancak sütuna komşu evlerden birinin sahibi, o yıllarda yazıtı görmek için gelen yabancılarından bıkmış olmalı ki, bu tarihi belgeyi tamamen kazımıştır.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

MENANDROS HONORARY COLUMN

“The people honored, the benevolent Menandros, descendent of benevolents, the son of Uliades, the grandson of Euthydemos”.

The inscription above is written on the fluted marble column that stands in the middle axis of the grave chamber. The sculpture of Menandros was located on a Corinthian marble column, measuring 8.22 meters; so-called “Uzun Yuva” (Long Nest) due to the stork nest at the top of the column until today. Euthydemos referred in the inscription was a famous orator from Mylasa (Milas), the city was known as Melasso during the Ottoman Period. It is known that he has died in the middle of the 1st century BC. The monument bearing the name of his grandchild must have been erected at the end of the 1st century AD. The inscription was preserved at least until 1840. But one of the owners of the neighboring houses might have got tired of strangers coming and asking about the inscription, as a result he has scratched the whole inscription.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

HEKATOMNEİON TERAS DUVARLARI

İçinde Satrap Hekatomnos'a adanmış altar ve anıtsal mezarının bulunduğu alanın etkileyici görünüşünün bir başka nedeni de kalıntıların dev bir teras üzerine inşa edilmiş olmasıdır. Teras duvarının yukarıya doğru bir duvar şeklinde yükseltile uzantıları, ana girişi güneyden olan anıt mezarı da dört yönde sınırlayarak koruma altına alıyordu. Işık-gölge etkisi yaratan yüzeyleri kabartmalı beyaz mermer bloklarla örülmüş devasa boyutlardaki teras duvarı, mükemmel işçiliği ile Mylasa'nın dönemindeki en etkileyici yapısını da temsil etmektedir.

Teras duvarları arazinin topoğrafik konumundan kaynaklanmış olmalı ki farklı uzunluklara sahiptir: Doğu kenarı 117 m, batı kenarı 113 m, güney kenarı ise 90.50 m. dir (ölçüler yaklaşık).

Arazinin en yüksek eğime ulaştığı doğu tarafta teras duvarları da en yüksek ölçüye ulaşır. Anıt mezarın ihtişamını

yansıtan son derece etkileyici olan bu duvarların yüksekliği 8.5 metredir. Eğimin daha az olduğu üst kısımdaki duvarlar, çift sıra atkılı teknikte örülmüşken, aşağı, doğu taraftaki duvarlar üstlerine binen yük nedeniyle daha sağlam inşa edilmişlerdir. En dışta atkılı, çift mermer blok sıralı duvarın arkasında, belli aralıklarla iç payandalarla desteklenen, sarımtırak kum taşı bloklarla örülmüş bir duvar sırası daha vardır. Muhtemelen en içteki boşluklar ise molozla doldurulup gerekli mukavemet elde edilmiştir. Duvarların bazı yerlerinde görülen çörtlenler (oluklar), basınçtan kaynaklanabilecek yıkılma tehlikesinin önüne geçebilmek için başvurulmuş dahiyane bir çözümdür. Korunan yükseklikleri değişen teras duvarları en iyi doğu, güney ve kuzey yönlerde izlenebilmektedir. Yapılan restorasyon çalışmaları ile duvarların yıkılan ya da tahrip olan kısımları tamamlanarak sağlamlaştırılmıştır.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

THE TERRACE WALLS OF HEKATOMNEION

Another reason for the impressive appearance of the altar and the monumental tomb being dedicated to the Satrap Hekatomnos is that the monumental tomb is built on a huge terrace. The extensions of the terrace wall, which were raised upward, protect the main entrance from the south by enclosing the four sides of the tomb. The giant sized terrace wall is composed of white marble blocks carved to create light and shade on the surfaces with excellent workmanship represents the most impressive structure of Mylasa.

The terrace walls have different lengths; they must have originated due to the topographic position of the land. The dimensions are approximately; the east side is 117 m, the west side is 113 m, and the southern side is 90.50 m.

The terrace walls on the eastern side reach up to the highest level because of the natural high elevation. The

height of the wall which reflects the impressiveness of the magnificent tomb is 8.5 meters high. The walls at the top with less elevation are built in double row masonry while the ones on the east are built more firmly because of the pressure being loaded on their tops. Behind the outermost wall, a double row marble wall is being supported by buttresses at intervals, there is also another wall constructed of the yellowish sandstone. Probably the innermost cavities were filled with debris and the required strength was obtained. The gutters seen at some parts of the walls are an ingenious solution to prevent the danger of the collapse that might be caused by the pressure. The terrace walls which's height are differing can be best viewed from the east, south and north directions. The restoration project carried out to strengthen the wall's destroyed and collapsed sections.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

ANITSAL GİRİŞ (PROPYLON)

Kutsal alana erişimi sağlayan Anıtsal Giriş (Propylon), Kutsal Alan (temenos) güney duvarı üzerinde, batı köşeye daha yakın bir noktada tasarlanmıştır. Alt yapısında kum taşı, dış kaplamasında ise, mermer bloklar kullanılmıştır.

Anıtsal girişin ancak 11 basamağı açığa çıkartılmıştır. Dik bir eğimle yükselen bu basamaklı yol, zamanında her iki yandan birer duvarla sınırlandırılmıştır. Aralarında atkı bloklarının da kullanıldığı tek sıra bloklarla örülmüş bu yan duvarlar üzerine farklı zamanlarda kazınmış grafitiler, mekanın kutsallığına işaret etmektedir.

Bu anıtsal basamaklı yolla, 7.19 x 6.47 m ölçüsünde ve zemini mermer bloklarla kaplı bir ön mekana ulaşılır. Bu mekan, kuzey ve güney yönde mermer bir taş temelle (stylobat) sınırlandırılmıştır.

Bugün ayakta duran iki sütun, kazı çalışmaları sonrasında kendi yerlerine tekrar dikilmişlerdir. Belli ki, doğu ve batı yönündeki her iki yan duvar arasında yer alan düzeltilmiş mermer taban (stylobat) üzerine, üçgen alınlıklı bir üst yapıyı taşıyan ikişer sütun yerleştirilmiştir. Böylece temenos alanına her iki yönden, bir in-antis tapınak cephesi görünümünde kapalı bir mekan içinden geçilmektedir. Sonraki bir dönemin yapısı olan ortadaki yuvarlak kalıntı ise, zamanında bu kutsal alana sunulmuş ince tanelikli mermerden her türden adak malzemenin akıbetini gösteren kireç çukuru aittir.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

MONUMENTAL ENTRANCE (PROPYLON)

The Monumental Entrance (propylon), which provides access to the sanctuary, is on the southern sanctuary (temenos) wall. It is designed to be closer to the western corner. It is constructed of sandstone and marble blocks are used for the façade.

The stairway entrance is probably consisting of 13 stairs. But only 11 of the stairs are unearthed. This road rising with an elevation was bordered with walls on both sides. The graffiti engraved on the sidewalls at different times indicate the sanctity of the structure.

Monumental steps lead to a four columned passage with a marble pavement, measuring 7.19 x 6.47 meters. The entrance is bordered in the north and south with marble bases (stylobate). The two columns standing today were erected back to their original places after the excavation. It is obvious that on the stylobate located between the two sidewalls on the east and west sides, the columns carried a triangular pediment. Hence, the temenos area is passed through a closed area on both sides, just like an in-antis temple. The remains of a round structure at the middle belongs to a later period, possibly a lime pit. The pit demonstrates the fate of all kind of votive materials.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

ANITSAL SUNAK

18. yüzyıldan beri bilinen iki yazıtlı blok, alandaki kazı çalışmaları sonrasında terasın güney duvarı üzerinde yeniden gün ışığına çıkartılmıştır. Her iki blok üzerindeki yazıt, birbirinin kopyasıdır:

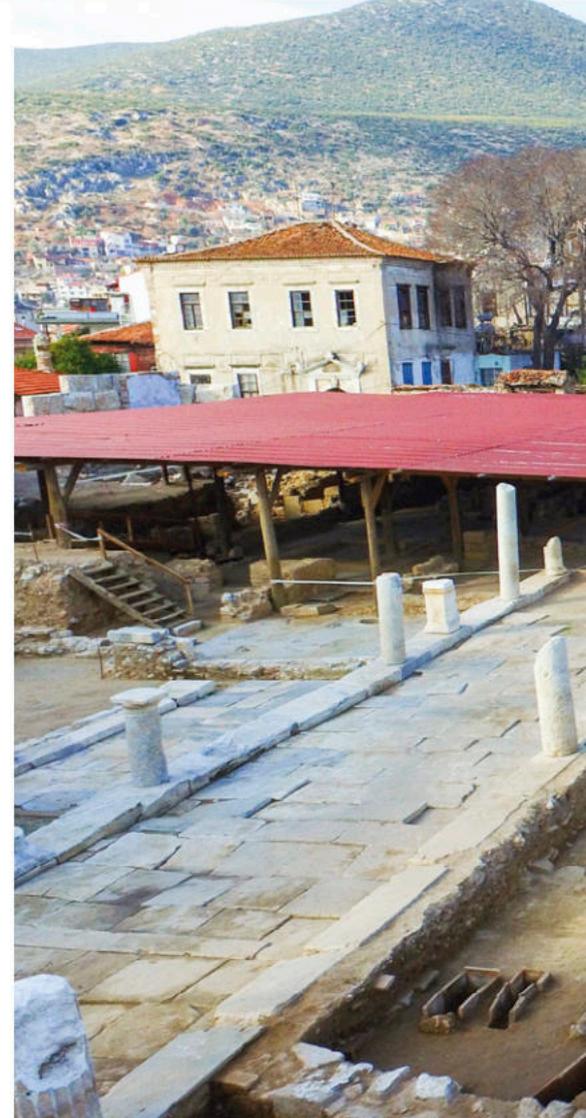
“Hekatomnos oğlu Maussollos (bu) altarı dikti”

Zamanında Milas Ulu Camii duvarının örgüsü içinde bulunan bir başka yazıt, altların kimin için dikildiği konusuna açıklık getirmektedir. Maussollos, bu altarı anne ve babası, Hekatomnos ve Aba için dikmiştir.

Ele geçen Mylasa yazıtları ışığında bilinmektedir ki, hanedan fertlerinin ve kentin önde gelen kişilerinin sunak, anıt ve heykellerle onurlandırıldıklarını ve bu anıtların kutsal mekânlara ve toplanma yerlerine dikilmişlerdir. Mezar podyumunun güneyinde açığa çıkartılan önemli konumdaki dikdörtgen anıtsal bir yapının, yazıtlarda sözü edilen sunak olabileceği konusundaki düşüncelerimize açıklık getirmiştir. Doğu- batı yönünde inşa edilmiş 17 x 9 metre ölçülerinde ve ancak alt bölümü ile günümüze ulaşan sunak, kuşkusuz zamanında alanın en etkili mimari yapısıydı.

Ayrıca, anıtsal girişin batısında inşa edilmiş bir geç dönem yapısının merdiven basamağı olarak kullanılmış büyük bir stel parçası da, bu görüşün ve sunakla somutlaşan tanırlaştırılmış hanedan inancının bir başka arkeolojik belgesidir. Bugün ancak 120 satırı korunmuş olan stel üzerindeki methiye (hymnus), Mylasalı şair ve diplomat olan Hyssaldomos tarafından MÖ 3. yüzyılın sonu ya da MÖ 2. yüzyılın başlarında kaleme alınmıştır.

Prof.Dr.Adnan DILER

MONUMENTAL ALTAR

The two inscribed blocks which are known since the 18th century were once again unearthed on the south wall of the terrace. The inscriptions on the blocks are identical.

“Maussollos, son of Hekatomnos erected (this) altar.”

Another inscription found on the wall of Milas Great Mosque, clarifies to whom the altar has been erected. Mausollos has erected this altar for his mother and father, Hekatomnos and Aba.

It is known from the Mylasa Inscriptions that dynasty members, the primary figures of the city were honored with altar and sculptures. These monuments were erected in the sacred space and at common meeting places. A rectangular monumental structure being unearthed to the south of the tomb's podium has an important position. Due to the inscriptions, it was undoubtedly the most influential architectural structure of the area at its era with a scale of 17 x 9 meter. It was built in east-west direction, and just the lower part of the altar has reached up today.

Likewise, a structure built to the west of the monumental entrance shows that a large piece of stele was used as a stairway to a late period structure. This is an archeological evidence of godly dynastic belief being embodied to the altar. Today only 120 lines of the praise (hymnus) is on the stele; it was inscribed by the poet and diplomat of Mylasa, known as Hyssaldomos. He inscribed it either at the end of the 3rd century BC or at the beginning of the 2nd century BC.

Prof.Dr.Adnan DILER

GEÇ ROMA YOLU

Doğu-batı doğrultulu devam eden mermer yolun kazıyla tespit edilen mevcut uzunluğu 44 metre, genişliği ise ortalama 6 metredir. Anıt mezar alanının göze çarpan geç dönem kalıntılarından biri olan caddenin güney yöndeki bir bölümü, sunağın üzerine inşa edilmiştir. Caddeyi her iki taraftan sınırlayan ve zeminden kısmen yükseltilmiş taban blokları ve sütunların büyük bir bölümü Dor düzenindeki bir yapıdan sökülmüş ve burada kullanılmıştır. Cadde, yakın çevresindeki villa ve daha basit mesken ve atölye türü yapılar ile birlikte Geç Antik Dönemde alandaki hareketli sivil yaşamın da önemli bir tanığıdır.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

LATE ROMAN ROAD

The existing length of the main marble road which is determined by the excavations in the area is 44 meters in east-west direction and the width is approximately 6 meters. A part of the main road at the south, which is one of the bustling remains of the late period, was built on the altar. A large part of the base blocks and columns, restricting the road from both sides and partially elevated from the ground, have been dismantled from a Doric style structure and reused here. The road is an important witness of the civilian life in the area during the Late Antiquity along with the villa nearby, workshops and the other simple dwellings.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

VİLLA

Görkemli Anıt Mezar Alanı'nın güneyinde ve anıtsal girişe yakın yerde konumlanan 33,00 x 13,00 metre ölçülerindeki villa, özgün bir Roma meskeninin plan özelliklerine sahiptir. Ortada havuzlu avlusu ve ona açılan mekanların çoğunun tabanları kaliteli işçilik gösteren geometrik, figüratif ve bitkisel motifli renkli mozaiklerle bezenmiştir. Belli bir yüksekliğe kadar korunmuş olan duvarların en azından bazılarının zengin resimlerle süslediği kalan izlerden anlaşılmaktadır. Villa, gerek mimarisi ve gerekse mozaik döşemenin karakteri dikkate alındığında 2. yüzyıl ve sonrasına tarihlendirilmektedir.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

ROMAN VILLA

It is located to the south of the magnificent grave area and is next to the monumental entrance. The building with the dimensions of 33,00 x 13,00 meters demonstrates the characteristic feature of an original Roman villa. At the center there is a courtyard with a pool and most of the rooms that are opened to it have beautiful floors decorated with coloured mosaic having geometric, figurative and floral motifs on. The walls that have been preserved till to a certain height remain some traces of rich paintings. Due to its architecture and the mosaic work of the villa, it can be dated to the 2nd century and later.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

SARNIÇ

Mozaik tabanlı Roma Villası'nın su ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak aynı dönemde inşa edilen sarnıç, 8,76 x 2,70 metre ölçülerinde ve 2,64 metre yüksekliğindedir. Propylon (anıtsal giriş) ile Roma villasının çaprazında, villa yürüme kotu altında inşa edilen yapıya basamaklarla ulaşılmaktadır; tabanı mozaik döşelidir. Yapı altından batıya doğru dar bir koridor halinde devam eder. Tuğla ve kireç harcından yapılmış kemerli tonoz örtüsünde devşirme Dor başlığı ve sütun kaidelerinin başlık olarak kullanıldığı sütunlarla desteklenen sarnıç, açık su kanalları ile besleniyordu.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

CISTERN

The cistern was built in the same period with the villa to maintain the water need of the villa. The cistern measures 8,76 x 2,70 meters and is 2,64 high. The structure built under the walking level is reached by steps across the Roman Villa through the propylon (monumental entrance); it was paved by a mosaic floor. The building continues in a narrow corridor from the bottom to the west and was supported by the pillars and by their bases which are Doric in style. The cistern was fed by open water channels.

Doç.Dr.Abuzer KIZIL

SUNAK / PODYUM

Anıt Mezar podyumunun yaklaşık 9 metre kadar kuzeyinde açığa çıkartılan 6,43 x 6,07 metre ölçüsündeki yapı muhtemelen basamaklı bir anıta aittir. Basamakları ve podyumu beyaz mermerden inşa edilmiş olan anıtın işlevi ve yapım tarihi konusunda aydınlatıcı belge eksiktir. Büyük bir ihtimalle, tıpkı alanın güney bölümündeki anıtsal sunak gibi, bu küçük anıt da, sonraki bir dönemde alanın kutsallığına tanıklık etmektedir.

Prof.Dr.Adnan DİLER

ALTAR / PODIUM

The remains of the Northern Monument has been unearthed approximately 9 meters to the north of the Monumental Tomb belongs to a stepped monument, with a dimensions of 6,43 x 6,07 meters, the steps and the podium is made of white marble. There is a lack of information to its construction date and for its function. Most likely, just like the monumental altar in the southern part of the area, this small monument witnessed to the sanctity of the area in the next period.

Prof.Dr.Adnan DİLER

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

İDARİ BİNA

Uzunyuva arkeopark alanının kuzey giriş yolu üzerinde konumlanan taşınmaz "Milas Müze Müdürlüğü İdari Binası" olarak işlevlendirilmiştir.

12.02.2016 tarihinden itibaren Milas Müze Müdürlüğü idari Binası olarak kullanılmaktadır.

Gülhaz SAVRAN
Milas Müze Müdürü

Uzunyuva Kurtarma Kazısı Başkanı

REGISTERED STRUCTURES

ADMINISTRATIVE BUILDING

The residence located at the northern entrance of the Uzunyuva Archaeopark is given the function of the "Management Building of Milas Museum".

It has been used as the management building of Milas Museum since 12.02.2016.

Gölnaz SAVRAN
Milas Museum Director
Uzunyuva Head of Rescue Excavation

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

MİLAS KONAĞI

Yapının planı, kullanılan malzeme, süsleme ve mimari öğeleri döneminin özelliklerini yansıtmaktadır. Avlu yerine "sokakla" bütünleşen bir cephesi bulunması nedeni ile içe kapanık olarak adlandırılabilir özellikte ve kütle nizamı göstermektedir. Kesme taş yapı sistemi ise yaptıran ailenin "belli bir varlık düzeyinde" olduğunun göstergesidir. Konak, döneminin önemli yapılarından birisidir. Yapıya giriş bölümü olan "rüzgârlık" kısmında yer alan sağ ve sol duvarlarında bulunan resimler tasvir sanatının güzel örnekleridir. Geç Dönem Osmanlı sanatının mimari, dekoratif özellikleri ve duvar resimleri halk arasında yepyeni bir çığır yaratmıştır. Batı kültürünün halka intikal eden moda anlayışı ile yaygın olarak dini ve sivil mimaride kullanıldığını gösteren birçok örnek bugüne ulaşmıştır.

Muğla ve Milas'ta sivil mimarlık örneği eski yapılar başlıca Türk Evleri ve Taş Evler isimleri altında iki tür karakter taşımaktadır. "Taş Evler" 18. yüzyıldan sonra yaygınlaşan ve Rum ustaların yaptığı Rum ve Müslüman-Türk ailelerinin de oturduğu düzgün kesme taşla yapılmış, yine iki katlı fakat bu kez sokağa dönük bir cephesi ve bu cephede pencereleri olan binalardır. Milas'ta taş evlere güzel bir örnek teşkil eden Emin Ağa Konağı, 1890'lı yıllarda yaptırılmıştır.

REGISTERED STRUCTURES

MİLAS MANSION

The examples of civil architecture in Muğla and Milas are divided into two main types; the Turkish Houses and the Stone Houses. "Stone Houses" became widespread after the 18th century. They were built by Greek masters. Stone houses are made of regular cut stones. Both Greek and Muslim-Turkish families lived in these houses. Stone Houses are two-storied buildings with one side of the house facing the street. This side has windows. A nice example to Milas Stone Houses' is Emin Aga Mansion built in the 1890s. Due to its plan, decoration, and all the materials that are used, the building demonstrates all the characters of its era. Instead of getting integrated with a yard, the house is integrated with the street. Therefore, the structure has an introvert character. It demonstrates a definite mass order. The usage of regular cut stones demonstrates the wealth of the family. The mansion is one of the most important structure of its era. The paintings on the right and left side walls of the entrance; which is called as windbreak, are good examples of depiction art. The architectural, decorative features and wall paintings of the Late Ottoman

Period have created a new trend among public. The western concept is highly adapted by the public is widely seen at religious and civilian architecture.

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

KARŞILAMA MERKEZİ

muştur. Ancak sıvadaki dökülme ve aşınma sebebi ile bunun kesinliği tartışmalıdır. Resmi bir kaynaktan yapıım tarihine ilişkin ne bir bilgi yoktur. Bunun yanı sıra özellikleri göz önünde bulundurulduğunda 1937 senesinde yapılmış olması olasıdır. Orta gelirli bir ailenin konutu olarak, bahçeli bir bina net şeklinde inşa edilmiş olmalıdır. Eklerle plan kurgusu değişmiş olsa da özgün plan ana hatları ile korunmuştur. Milas'ın geleneksel evleri için küçük ölçekli bir örnek olan yapının henüz tescili yapılmamıştır. Yapı günümüzde kullanılmamakta olup, önemli bir yapısal sorun göstermemektedir. Restorasyon projesi ile amaçlanan, yapının arkeolojik alan ziyaretçilerinin bilgilendirmesi için bir merkez işlevi gören **TANITIM MERKEZİ** olarak işlevlendirilmesi, bu esnada yapıım sistemi, malzemesi ve elemanlarının özgün özellikleri ile korunmasının sağlanmasıdır.

Muçla İli, Milas İlçesi, Hisarbaşı Mahallesi, Hisarbaşı Sokak, 160 ada, 27 parselde kâin yapı, Hanedan Mezarı Arkeopark alanı içerisinde cephesi ile göze çarpan sivil mimarlık örneklerinden biridir. Yapının inşa tarihi ön cephe alınlığında bulunan sıvalı kabartma plakada 1937 olarak okun-

REGISTERED STRUCTURES

INFORMATION CENTRE

The Mausoleum is one of the specific civil structures' that is eye catching with its frontal part in the Archaeopark of Muğla Province located in Milas District, Hisarbaşı Quarter, Hisarbaşı Street, plot 160 and 27th parcel. The construction date of the structure is read from the plastered relief plate on the front pediment as 1937. However, the date of the structure should be questioned due to spillage and abrasion of the plaster. There is no official source related with the date of the construction. In addition to this, due to its architectural character it is possible that the structure might be constructed in 1937. The structure might have a yard and might be constructed for a middle income family as a house. The plan setup of the structure changed with the additions. But the original plan outlines of structure is preserved. A small scaled traditional Milas house has not been yet registered. The structure is not in use today and it does not demonstrate any specific structural problems. The aim of the restoration project is to gain the structure as an Information Centre for the visitors who come to visit the archaeological sites. While ensuring the construction the system, materials, and elements are preserved in their unique characters.

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

KAFETERYA BİNASI

Uzunyuva Arkeopark projesi kapsamında alanın doğusunda konumlanan taşınmaz "Kafeterya Binası" olarak işlevlendirilmiştir.

REGISTERED STRUCTURES

CAFETERIA

The residence located at the east of the area is given the function of the "Cafeteria Building" within the scope of the Uzunyuva Archaeopark project.

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

MÜZE MAĞAZASI

Uzunyuva Arkepark projesi kapsamında alanında kuzeydoğusunda konumlanan taşınmaz "Müze Mağazası" olarak işlevlendirilmiştir.

REGISTERED STRUCTURES

MUSEUM STORE

The residence located at the northeast of the area is given the function of the "Museum Store" within the scope of the Uzunyuva Archaeopark project.

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

ÇOCUK AKTİVASYON MERKEZİ

Uzunuva Arkeopark projesi kapsamında alana gelen çocuk ziyaretçilere interaktif müze eğitim alanı oluşturmak amacıyla alanında kuzeydoğusunda yer alan taşınmaz "Çocuk Aktivasyon Merkezi" olarak işlev kazandırılmıştır.

REGISTERED STRUCTURES

CHILD EDUCATION WORKSHOP

On the purpose of providing an interactive space for museum education for the children visiting the Uzunyuva Archaeopark area the residence located at north-east of the area is given the function of the "Activity Center for Children".

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

MİLAS HALI MÜZESİ

düşünülmektedir. Varlıklı bir ailenin konutu olarak bahçeli bir bina şeklinde inşa edildiği düşünülmektedir. Dört eyvanlı sofası ve göbekli ahşap tavanı ile Milas için değerli bir örnek olan yapı ciddi bir deformasyona maruz kalmamıştır. Birkaç müdahale ile mekânlara eklemeler yapılmış olsa da genel olarak özgünlüğünü büyük ölçüde korumaktadır. Restorasyon projesi ile amaçlanan, turistik ve kültürel alan olarak yeniden düzenlenen Arkeopark alanında hem Milas Halısı Müzesi fonksiyonu ile alanda önemli bir işlevsel gerekliliğinin karşılanması, hem de yapısal ve mekânsal anlamda tüm özgün mimari özellikleri ile ihya edilerek kent ve çevre kimliğine katkısının sürekliliğinin sağlanmasıdır.

Arkeopark alanı içerisinde mimari plan şeması ve boyutu ile göze çarpan özel sivil mimarlık örneklerinden biri olan yapının 20. yüzyıl başı yapılmış olduğu

REGISTERED STRUCTURES

MILAS CARPET MUSEUM

The structure located within the borders of the Archaeopark is one of the examples of private civil architecture. Due to its architectural schema and with its eye catching dimensions the structure can be dated to the 20th century. It is thought that this structure with a yard was constructed as a house for a wealthy family. The structure being preserved has a four iwaned sofa and a corrugated wooden ceiling. It is an important example for Milas structures. The plan setup of the structure changed with the additions. But the original plan outline of structure is preserved. The aim of the restoration project is to again the structure as the Milas Carpet Museum to provide the continuity of contribution to urban and environmental identity by fulfilling the necessity of a cultural aspect. The structure is reorganized as a touristic and cultural area and it is preserved in its own characteristic features.

UZUNYUVA ANIT MEZARI VE MÜZE KOMPLEKSİNDEKİ TESCİLLİ YAPILAR

DEPO BİNASI

Uzunyuva Arkopark alanının kuzebatısında konumlanan taşınmaz restorasyon çalışmaları sonrasında Milas Müzesi "Depo Binası" işlevi kazandırılmıştır.

REGISTERED STRUCTURES

STORAGE HOUSE

The structure located at the northwest of the Uzunyuva Archaeopark area is given the function of the "Museum Depot" after the restoration work.

KAZI VE RESTORASYON ÇALIŞMALARI

2010 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığında alınan kazı izinlerinden sonra Milas Müze Müdürlüğü Başkanlığında Prof. Dr. Fahri Işık, Prof.Dr. M.Cengiz Işık, Prof.Dr. Adnan Diler ve Doç. Dr. Abuzer Kızıl oluşan bilim heyeti danışmanlığında kazı çalışmalarına başlanmıştır. Uzman bir kadroyla 2010-2018 yılları arasında kazı ve restorasyon çalışmaları kesintisiz olarak devam edilmiştir.

EXCAVATIONS AND RESTORATION WORKS

After the discovery of the Monumental Tomb and following the excavation permits given by the Ministry of Culture and Tourism in 2010, excavations were started in the presidency of the Directorate of Milas Museum, in the consultancy of the scientific delegation composed of Prof.Dr. Fahri Işık, Prof.Dr. M.Cengiz Işık, Prof. Dr. Adnan Diler and Doç.Dr. Abuzer Kızıl. Excavations and restoration work were carried out without interruption between 2010-2018 with a staff of experts. Excavations and restoration work were carried out without continued interruption excavations and restoration work.

MITSO

**MİLAS TİCARET VE SANAYİ ODASININ
KATKILARIYLA HAZIRLANMIŞTIR.**

Bu kitapta yer alan yazı, fotoğraf ve sair içeriklerin tüm hakları Milas Müze Müdürlüğüne aittir. İzin alınmadan kısmen yada tamamen kopyalanması, çoğaltılması, kullanılması, yayınlanması ve dağıtılması kesinlikle yasaktır. Bu yasağa uymayanlar hakkında 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca yasal işlem yapılacaktır. Ürünün tüm hakları saklıdır.